

Titel: Kapitel 91.

Citation: "Kapitel 91.", i *1906/1907: Lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder:
<https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r18-shoot-chptrd1e25750/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1906/1907: Lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Udnævnelsen og Valget, der gælder for 3 Aar ad Gangen, taber sin Gyldighed for et Medlem, der ophører at være henholdsvis Dommer eller Sagfører.

Udvalget, der selv bestemmer sin Forretningsgang, og som skal træde sammen mindst een Gang om Aaret, saavel som naar Justitsministeren maatte ønske det, har at gøre Indstilling til rette vedkommende — Justitsministeren, Retternes Justitii og Underretterne — angaaende saadanne Forandringer, som maatte forekomme det paakrævede, og hvert enkelt af Udvalgsmedlemmerne skal, naar han, efter at hans Forslag om en Forandring er drøftet af Udvalget uden at vinde dettes Støtte, dog finder det paakrævet, derom gøre Indstilling til Justitsministeren.

Kapitel 91.

Overgangsbestemmelser.

§ 984.

De nuværende Dommere og andre Embedsmænd ved Landsover- samt Hof- og Stadsretten i København, Kriminal- og Politiretten samt Sø- og Handelsretten sammesteds og Landsoverretten i Viborg ere pligtige at modtage Beskikkelse ved de ny Landsretter, Københavns Byret, Sø- og Handelsretten og i de i § 22, 2det Stykke ommeldte Dommerembeder, og de nuværende Underdommere og Underretsskriverne at modtage Beskikkelse ved samtlige Underretter, dog uden Formindskelse i deres hidtil hafte Embedsindtægter og saaledes, at den Embedstid, der med Hensyn til Beregning af Alderstillet har været lagt til Grund for Udregningen af Embedslønningen i den Stilling, de hidtil have beklædt, ogsaa kommer dem til Gode i de ny Stillinger, i hvilke de saaledes ere pligtige at modtage Beskikkelse.

For saa vidt der i nærværende Lov stilles strengere Fordringer i Henseende til juridisk Eksamen for Dommere og andre Retsembedsmænd end efter de hidtil gældende Regler, forbliver det dog ved disse med Hensyn til de Mænd, der alt ere beskikkede som saadanne.

De nuværende Underrettsdommere ere pligtige at modtage Beskikkelse som særlige Politimestre i de i § 22, 2det Stykke omhandlede Retskredse, dog uden Formindskelse i deres Embedsindtægter og saaledes, at den Embedstid, der med Hensyn til Beregning af Alderstillet har været lagt til Grund for Udregningen af Embedslønningen i den Stilling, de hidtil have beklædt, ogsaa kommer dem til Gode i de ny Stillinger, i hvilke de saaledes ere pligtige at modtage Beskikkelse.

§ 985.

Personer, som ved Lovens Ikrafttræden have eller tidligere have haft Autorisation til som Fuldmægtige for en Retsembedsmand at udføre visse af de denne paahvilende Forretninger, kunne autoriseres som Dommerfuldmægtige (§ 17, 4de Stykke) uanset, at de kun have Karakteren „Ej ubekvem“ ved den juridiske Fællesprøve eller den tidligere juridiske Eksamen for ustuderede.

§ 986.

Indtil Udløbet af et Aar efter denne Lovs Ikrafttræden bliver, for saa vidt den paagældende i øvrigt opfylder de Betingelser for at stodes til Sagførervirksomhed, som denne Lov foreskriver, paa Begæring Beskikkelse som Underretssagfører at meddele den, der har gjort 3 Aars Tjeneste som Fuldmægtig paa et Amtskontor.

§ 987.

De, som ved denne Lovs Ikrafttræden have Beskikkelse som Underretssagførere, have Ret til at møde for den Landsret som første Instans, under hvilken de ifølge § 113 høre, samt tillige for Sø- og Handelsretten i alle Sager. Det samme gælder de Amts- eller Retsbetjentfuldmægtige, som ved Lovens Ikrafttræden opfylde Betingelserne for at blive Underretssagførere, naar de tage Beskikkelse som saadanne.

§ 988.

Udtrykkene „Højesteretsagfører“ og „Underretssagførere“ i §§ 108, 113, 114, 117 og 983 skulle fortaas som indbefattende de i Henhold til den hidtilværende Lovgivning beskikkede Sagførere af de tilsvarende Klasser. De i Henhold til den hidtilværende Lovgivning beskikkede Overretsprokuratorer og Overretssagførere skulle i Henseende til Møderet (§ 114) saavel som i øvrigt ved Anvendelsen af de foranstaaende Bestemmelser være ligestillede med Landsretssagførere.

Sagførere, som forinden denne Lovs Ikrafttræden have været antagne til at udføre offentlige og beneficerede Sager, beholde dette Hverv, for Straffesagers Vedkommende dog kun som Forsvarere, saa længe ikke Justitsministeren efter Erklæring fra vedkommende Ret anser dem for uskikkede dertil. Justitsministeren kan, efterhaanden som der findes Anledning dertil, antage andre Sagførere til at deltage i nævnte Hverv.

§ 989.

Fra den Dag, denne Lov træder i Kraft, behandles borgerlige Domssager, som derefter tingfestes (jfr. § 256), i Overensstemmelse med de Regler, som denne Lov foreskriver, dog at den i Medfør af den ældre Lovgivning ved Forligskommissionerne stedfundne Forligsprøve forbliver gyldig. Derimod bliver Behandlingen af de Domssager, i hvilke Stævning paa den nævnte Tid allerede er forkyndt, at tilendebringe i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler. Den, der meddeler Modparten Stævning i Overensstemmelse med denne Lov, antages derved at have lovlig frafaldet den Stævning, som han i Henhold til de hidtil gældende Regler maatte have udtaget og ladet forkynde, men endnu ikke irettelagt.

§ 990.

Søgemaal efter Gældsbreve, med Hensyn til hvilke den i Forordningen af 25. Januar 1828 hjemlede hurtige Retsfølgning gyldig er vedtaget, blive, for saa vidt de ikke ifølge foregaaende Paragraf skulle behandles efter de hidtil gældende Regler, at behandle efter de i Kapitel 33 givne Regler, som om disse vare paaberaabte i Gælds brevet.

§ 991.

I alle Tilfælde, hvor Behandlingen af en borgerlig Sag er foregaaet eller ifølge § 989 skal foregaa efter de hidtil gældende Regler, bliver der ogsaa med Hensyn til Appel at forholde efter disse.

Dog skal Appellen, for saa vidt ikke Appelfristen udløber tidligere i Medfør af den hidtil gældende Ret, iværksættes i det seneste inden 8 Uger at regne fra Dommens Afsigelse eller, hvis Dommen er afsagt forinden Lovens Træden i Kraft, fra dette Tidspunkt. Oprejsning kan dog bevilges overensstemmende med de hidtil gældende Regler.

§ 992.

Paa Fuldbyrdelsen af Domme i borgerlige Sager, som ere afsagte inden Lovens Træden i Kraft eller i Sager, hvis Behandling i Medfør af § 989 er foregaaet efter

den hidtil bestaaende Ret, blive Reglerne i denne Lov at anvende med de af Forholdets Natur flydende Lempelser.

Med Hensyn til Eksekution efter tingløste Pantebreve med Pant i faste Ejendomme, der ere oprettede forinden Lovens Ikrafttræden, forholdes efter Lov om Udpantning m. m. af 29. Marts 1873 § 15, 1ste Stykke.

§ 993.

Med Hensyn til foreløbige Sikringsmidler, som først bringes i Anvendelse efter Lovens Træden i Kraft, blive dennes Regler i det hele at følge.

§ 994.

Enhver, der forinden denne Lovs Træden i Kraft er belagt med Arrest paa Person, bør sættes i Frihed, for saa vidt og saa snart han ifølge nærværende Lovs Bestemmelser ikke vilde kunne holdes i Gældsængsel. Ligeledes bliver den Forhøjelse af Underholdspenge, som fastsættes i § 600, efter Lovens Træden i Kraft at anvende med Hensyn til allerede arresterede Skyldnere, dog at over for disse den Virkning, som er forbundet med Udeblivelse af de befalede Underholdspenges Betaling, ikke skal indtræde førend en Uge, efter at vedkommende Arrestekvirent ved Fogdens Foranstaltning er bleven underrettet om Forhøjelsen.

§ 995.

Straffesager, der endnu ikke ere optagne til Dom paa den Tid, Loven træder i Kraft, behandles efter de Regler, som denne Lov foreskriver. Gyldigheden af Rets handlinger, som ere foretagne i Sagen, førend Loven træder i Kraft, bedømmes efter den tidligere Lovgivning. Nærmere Regler om Behandlingssted og Behandlingsmaade for de heromhandlede Sager kunne gives ved kongelig Anordning.

§ 996.

Appel af Straffedomme, som ere afsagte, førend Loven træder i Kraft, sker efter de hidtil gældende Regler. Med Hensyn til Dommens Fuldblydelse blive Reglerne i denne Lov at anvende med de af Forholdets Natur flydende Lempelser.

§ 997.

Genoptagelse af Straffesager, der ere afsluttede ved upaaankelig Dom eller paa anden Maade, førend denne Lov træder i Kraft, eller i Henhold til § 996, kan ske efter Begæring af Justitsministeren eller Domfældte eller nogen af de i § 902, 2det og 3die Punktum, nævnte Personer; i Henseende til saadan Genoptagelse blive de i Kapitel 82 foreskrevne Regler at følge. Om Genoptagelse af en Sag, der er afsluttet ved upaaankelig Underrettsdom, kan finde Sted, beror paa, om Sagen efter denne Lovs Regler vilde høre for Landsretten; Afgørelsen træffes af vedkommende Landsret.

Register
til
Lov om Rettens Pleje.

	Paragraf.
Første Bog: Domsmagten m. m.	
<i>Første Afsnit:</i> Domstolenes Ordning:	
Kap. 1: Retterne	1—22
Kap. 2: Retsmøder	23—33
Kap. 3: Retsbøger	34—42
Kap. 4: Dommere, Retsskrivere, Retsvidner og Retsbude m. m. ...	43—60
Kap. 5: Tilfælde, hvor Rettens Personer skulle eller kunne vige deres Sæde	61—68
 <i>Andet Afsnit:</i> Nævnings Kaldelse:	
Kap. 6: Almindelige Bestemmelser	69—73
Kap. 7: Grundlister	74—78
Kap. 8: Nævningekredsens Aarsliste	79—83
Kap. 9: Udtagelse af Nævninger for det enkelte Ting og for den enkelte Sag	84—105
 <i>Tredie Afsnit:</i> Sagførere:	
Kap. 10: Sagføreres Beskikkelse og Adgang til at benytte Fuldmægtig m. m.	106—117
Kap. 11: Sagføreres Rettigheder og Pligter	118—123
Kap. 12: Ophør af Retten til Sagførervirksomhed	124—125
 Anden Bog: Fælles Bestemmelser for borgerlige Sager og Straffesager.	
Kap. 13: Almindelige Bestemmelser om Procesmaaden	126—130
Kap. 14: Forkyndelser og Meddelelser	131—145
Kap. 15: Vidner	146—172
Kap. 16: Syn og Skøn	173—190
Kap. 17: Rettens Raadslagninger og Afgørelser	191—200

	Paragraf.
Tredie Bog: Den borgerlige Retspleje.	
<i>Første Afsnit: Almindelige Bestemmelser:</i>	
Kap. 18: Retternes Virkekreds.....	201—211
Kap. 19: Værneting	212—225
Kap. 20: Forening af flere Krav under samme Retssag	226—231
Kap. 21: Sagens Parter	232—236
Kap. 22: Rettergangsfuldmægtige	237—244
Kap. 23: Forligsmægling	245—253
Kap. 24: Procesmaaden i Almindelighed.....	254—273
Kap. 25: Om Parternes og Trediemands Forpligtelse til at frem- lægge synbare Bevismidler.....	274—278
Kap. 26: Afhøring af Parter og Parts Ed	279—287
Kap. 27: Sagsomkostninger og Rettergangsbøder	288—306
Kap. 28: Fri Proces.....	307—314
<i>Andet Afsnit: Rettergangsmaaden:</i>	
Kap. 29: Forberedelse af Domsforhandling i Sager, der i første In- stans henhøre under Landsretterne.....	315—340
Kap. 30: Domsforhandling for Landsret i første Instans	341—354
Kap. 31: Intervention og Tilstøvnin g af Trediemand i Landsrets- sager i første Instans	355—362
Kap. 32: Skriftlig Behandling af Sager ved Landsretterne i første Instans	363—371
Kap. 33: Anke til Højesteret	372—394
Kap. 34: Kære til Højesteret	395—400
Kap. 35: Ny Foretagelse ved Højesteret.....	401—402
Kap. 36: Behandling af Sager der i Medfør af Kap. 18 henhøre under Underret og Retsmidler mod Underrettens Afgørelser ...	403—419
Kap. 37: Behandling af Sager, der paakendes ved Sø- og Handels- retten	420
Kap. 38: Sager om Veksler og visse andre Gældsbreve	421—425
Kap. 39: Ægteskabssager samt Sager, hvorunder Arvinger søge sig en bortbelevens Persons Formue tilkendt	426—433
Kap. 40: Fremgangsmaaden, naar nogen skal umyndiggøres, eller Enke skal søttes under fast Lavværgemaal	434—444
Kap. 41: Fremgangsmaaden ved at erhverve Mortifikations- eller Ejendomsdom	445—454
<i>Tredie Afsnit: Eksekution og Trangsauktion.</i>	
Kap. 42: Almindelige Betingelser for Eksekution	455—469
Kap. 43: Fuldbyrkelse af Domme, der ikke lyde paa Udredelse af Penge	470—477
Kap. 44: Fuldbyrkelse af Domme, der lyde paa Udredelse af Penge	478—492

	Paragraf.
Kap. 45: Eksekutionsforretningens Foretagelse og Proceduren under samme	493—514
Kap. 46: Almindelige Bestemmelser for Tvangsauktion.....	515—520
Kap. 47: Tvangsauktion over Løsøre.....	521—536
Kap. 48: Tvangsauktion over fast Ejendom.....	537—562
Kap. 49: Proceduren af Tvistigheder, der opstaa under Tvangsauktionen	563—569
Kap. 50: Retsmidlerne imod de til Dommes tvungne Fuldbyrdelse henhørende Føgedforretninger m. m.	570—572
<i>Fjerde Afsnit:</i> Udpantning samt Indsættelses- og Udsættelsesforretninger:	
Kap. 51: Udpantning	573—585
Kap. 52: Indsættelses- og Udsættelsesforretninger.....	586—588
<i>Femte Afsnit:</i> De foreløbige Retsmidler:	
Kap. 53: Arrest	589—622
Kap. 54: Forbud	623—630
<i>Sjette Afsnit:</i> Skifte af Dødsbo og Fællesbo m. v., Tvangsakkord udenfor Konkurs samt Konkurs.	
Kap. 55: Skifte af Dødsbo og Fællesbo m. v. og Tvangsakkord udenfor Konkurs.....	631—643
Kap. 56: Konkurs	644—655
Kap. 57: Auktioner i Dødsboer m. m. og i Konkursboer.....	656—659
 Fjerde Bog: Strafferetsplejen. 	
<i>Første Afsnit:</i> Almindelige Bestemmelser:	
Kap. 58: Strafferetsplejens Omraade	660—662
Kap. 59: Retternes Virkekreds.....	663—670
Kap. 60: Værneting og Forening af Straffesager	671—686
Kap. 61: Paatalen.....	687—698
Kap. 62: Sigtedes Forsvar	699—709
<i>Andet Afsnit:</i> Midler til Sagens Oplysning m. m.:	
Kap. 63: Besigtigelse	710—712
Kap. 64: Beslaglæggelse.....	713—722
Kap. 65: Ransagning	723—729
Kap. 66: Sigtedes Indkaldelse og Afhørelse for Retten.....	730—735
Kap. 67: Anholdelse	736—746
Kap. 68: Fængsling	747—761
Kap. 69: Beslag paa Sigtedes Formue og Forbud mod Foreninger og Skrifter.....	762—768

	Paragraf.
<i>Tredie Afsnit:</i> Undersøgelse, førend Tiltale er rejst, i Sager, som forfølges af Amtmanden (i København Politidirektøren) eller Politiet:	
Kap. 70: Efterforskning	769—782
Kap. 71: Forundersøgelse ved Retten	783—797
<i>Fjerde Afsnit:</i> Tiltale og Domsforhandling ved Landsret:	
Kap. 72: Iværksættelse af Tiltale og Forberedelse af Domsforhandling i Sager, ved hvis Paadømmelse Nævninger skulle medvirke	798—811
Kap. 73: Bestemmelser om Domsforhandling ved Landsret i Nævningesager	812—874
Kap. 74: Bestemmelser om Iværksættelse af Tiltale og Forberedelse af Domsforhandling for Landsret i første Instans i Sager, hvori Nævninger ikke medvirke	875—881
Kap. 75: Bestemmelser om Domsforhandling uden Nævninger	882—887
<i>Femte Afsnit:</i> Tiltale og Domsforhandling ved Underret samt ved Sø- og Handelsretten:	
Kap. 76: Tiltale og Domsforhandling for Underret samt Sø- og Handelsretten i Sager, som ikke i Medfør af § 690 paatales af Politimesteren	888—892
Kap. 77: Tiltale og Domsforhandling for Underret, henholdsvis Sø- og Handelsretten i offentlige Politisager	893—900
<i>Sjette Afsnit:</i> Retsmidler mod trufne Afgørelser:	
Kap. 78: Paaanke af Domme, afsagte af Landsretterne i første Instans	901—922
Kap. 79: Paaanke af Domme, afsagte af Underretterne	923—927
Kap. 80: Paaanke af Domme, afsagte af Sø- og Handelsretten	928
Kap. 81: Kære til højere Ret	929—935
Kap. 82: Genoptagelse	936—948
<i>Syvende Afsnit:</i> Regler om Paatale af særlige Myndigheder og om Anke af visse private Straffesager samt om Forfølgning af borgerlige Krav under Straffesager:	
Kap. 83: Behandling af Sager, som paatales af en særlig offentlig Myndighed	949
Kap. 84: Regler om Anke af visse private Straffesager	950
Kap. 85: Paatale af borgerlige Krav under Straffesager	951—957
<i>Ottende Afsnit:</i> Fuldbyrdelsen af Domme i Straffesager:	
Kap. 86	958—967

	Paragraf.
<i>Niende Afsnit: Sagsomkostninger og Rettergangsbeder i Straffesager:</i>	
Kap. 87: Sagsomkostninger	968—975
Kap. 88: Rettergangsbeder	976—977
<i>Tiende Afsnit:</i>	
Kap. 89: Særlige Bestemmelser om nogle Forhør m. m.	978
 Femte Bog: Slutnings- og Overgangsbestemmelser.	
Kap. 90: Slutningsbestemmelser	979—983
Kap. 91: Overgangsbestemmelser	984—997

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Grundloven af 5te Juni 1849 bestemte i sin § 76, at Retsplejen bliver at adskille fra Forvaltningen efter de Regier, der fastsættes ved Lov, og i sin § 79, at Offentlighed og Mundtlighed saa snart og saa vidt som muligt skal gennemføres ved hele Retsplejen, samt at Nævninger skulle indføres i Misgerningssager og i Sager, der rejse sig af politiske Lovovertrædelser. Disse Forskrifter ere gentagne uforandrede i den reviderede Grundlov af 1866 §§ 71 og 74. I den borgerlige Retspleje er Mundtlighedsprincippet gennemført paa et begrænset Omraade ved Loven om Oprettelse af en Sa- og Handelsret i København af 19de Februar 1861. I Strafferetsplejen blev Offentlighed og Mundtlighed saavidt muligt gennemført ved Loven om Rigsretten af 3die Marts 1852, ligesom ogsaa offentlig og mundtlig Behandling af visse Politisager indførtes i København ved Lov 11te Februar 1863.

Iøvrigt er det halve Aarhundrede, der nu er forløbet siden Grundloven af 1849, opfyldt med en Række Bestræbelser for en almindeligere Gennemførelse af de nævnte Grundlovsprinciper, Bestræbelser, der som bekendt hidtil have været uden direkte praktisk Resultat.

I 1859 blev det saaledes af Justitsminister A. W. Scheel overdraget Højesteretsassessor Mourier at udarbejde de fornødne Lovudkast til Gennemførelse af Grundlovens Bud paa Strafferetsplejens Omraade. Et af denne udarbejdede Lovudkast tillige med Grundtræk til en Ordning af Domsmagten blev derpaa i August 1854 indsendt til Justitsministeriet; den daværende Justitsminister (*Orsted*) tilstillede under 7de December s. A. den Kommission, der dengang var nedsat til Udarbejdelse af en ny Straffelov, Udkastet til Betænkning, ledsaget af en udførlig Skrivelse, hvori han nærmere udviklede og begrundede sine Betæneligheder med Hensyn til Lovudkastet i det hele.

Da imidlertid det af Mourier udarbejdede Lovudkast nærmest var bygget paa fransk Ret, ansaa den følgende Justitsminister (*Simony*) det rettest tillige at søge et Lovudkast udarbejdet, der nærmest sluttede sig til den engelske Strafferetsplejes Principer, og dette Arbejde blev overdraget *Høther Hage*, som den 20de Juni 1857 ind-

sendte 3 Udkast til Love henholdsvis om 1) Domsmagten i Straffesager, 2) Forfølgningen af de Straffesager, der behandles ved Nævningeretter, og 3) Behandlingen af Straffesager, der høre under Kredsestretternes Omraade. Under 24de August 1857 blev det overensstemmende med Straffelovskommissionens Ønske overdraget en særlig Kommission*) at afgive Betænkning over saavel de af *Mourier* som de af *Hage* udarbejdede Forslag. Denne Kommission gennemgik Grundprinciperne i de nævnte Lovforslag; men da den kom til det Resultat, at Behandlingen i det enkelte vilde være forbunden med særegne Vanskeligheder, fordi der forelaa indbyrdes meget afvigende Forslag, uden at man vidste, hvorvidt Regeringen vilde kunne slutte sig til noget af dem, standsede den sine Arbejder og indsendte Udskrift af sine Forhandlinger til Justitsministeriet med Anmodning om, at dette selv vilde udarbejde et Lovforslag, der da kunde danne Grundlag for Kommissionens videre Forhandlinger.

Denne Anmodning fandt Ministeriet at burde efterkomme, og der udarbejdedes i Aaret 1859 af daværende Departementschef *Leuning* et nyt Udkast, hvis endelige Behandling i Ministeriet endnu ikke havde fundet Sted, da der i Rigsdagen i Efteraaret 1861 (jfr. Folketingstid. 1861 Sp. 621, 973, 1164, Tillæg A. Sp. 945, 963, 1027) af *Hage* blev indbragt 3 Lovforslag angaaende Gennemførelse af Grundlovens § 79, hvilke med enkelte Afvigelser stemmede med de Udkast, der som foran anført havde foreligget den i dette Øjemed nedsatte Kommission til Betænkning. Disse Forslag gennemgik en første Behandling i Folketinget, som derefter vedtog tvende af et nedsat Udvalg foreslaaede Beslutninger (jfr. Folketingstid. 1861 Tillæg B. Sp. 537, 556, 567, A. Sp. 1507, B. 569), i Henhold til hvilke de forelagte Lovforslag tilligemed Udvalgets Betænkning tilstilledes Regeringen, idet Folketinget udtalte sit levende Ønske om at se Lovforslag til Gennem-

*) Denne Kommission (den første Proceskommission) bestod af Højesteretsassessor *Braun*, Generalsprokurør *Agreen-Ussing*, Højesteretsassessor *Mourier*, Departementschef i Justitsministeriet *Leuning*, Byfoged *Croon*, Kriminalretsassessor *Konke*, Højesteretsadvokat *Brock* og Cand. juris *Høther Hage*.

forelse af Forskriterne i Grundlovens §§ 76 og 79 forelagte Rigsdagen af Justitsministeren.

I den saaledes i Folketinget stedfundne Behandling fandt Justitsministeren (*Casse*) fornyet Opfordring til at fremme Sagen saa meget som muligt, og da de Forarbejder, som man alt var i Besiddelse af, dels i de tidligere udarbejdede Lovforslag, dels i den nedsatte Kommissions Betænkning i Forbindelse med Forhandlingerne i Folketinget og den af sammes Udvalg afgivne Betænkning, ansaa tilstrækkelige, forelagde Ministeren (*Casse*) i Efteraaret 1862 (jfr. Folketingstid. 1862 Sp. 23, 227, Tillæg A. Sp. 459) Udkast til Lov om Genneuførelsen af Offentlighed og Mundtlighed i Strafferetsplejen samt Indførelse af Nævninger i Misgerningssager og i Sager, der rejse sig af politiske Lovovertrædelser, et Udkast, i hvilket — som det hedder i de samme ledsagende Motiver — Ministeriet havde troet saa vidt muligt at burde slutte sig til den Maade, hvorpaa Anklageretgangen med Offentlighed, Mundtlighed og Nævninger er gennemført i England og de Lande, der have holdt sig til den der stedfundne Retsudvikling, medens man paa den anden Side, hvor saadant lod sig forene med de til Grund for den ny Rettergangsmaade liggende Principer, forment at burde tage Hensyn til de her i Landet bestaaende Forhold og til den under disse udviklede Retsberidthed.

Dette Forslag var imidlertid, da Rigsdagens Samling blev sluttet i Slutningen af Januar Maaned 1863, ikke naaet videre end til at have gennemgaaet en første Behandling i Folketinget, hvorhos en Betænkning om det var afgivet af et af Folketinget nedsat Udvalg (jfr. Folketingstid. 1862 Tillæg B. Sp. 649). Det udtales i denne Betænkning, at den omhandlede Reform maa betragtes som et stort Skridt til at udvikle og befæste Grundloven, der ikke kan siges at være fuldstændig gennemført, saa længe den bebudede Reform i Retsplejen — hvilken har en saa indgribende Betydning for den personlige Frihed, for Udviklingen af det statsborgerlige Liv, for Befæstelsen af Tilliden til Domstolene, for Udbredelsen af Agtelse for Loven og Nidkærlighed for at opretholde den — ikke er bleven tilvejebragt. I den følgende Rigsdagsamling fremsatte dernæst Justitsministeren (*Casse*) paany i Januar 1864 Forslaget fra forrige Samling (jfr. Folketingstid. 1863 Sp. 63, 388, Tillæg A. Sp. 455) med Optagelse af adskillige Ændringer under Hensyn til det af Folketingsudvalget

foreslaaede. I Forbindelse hermed blev der fremsat Forslag til Lov om Kongeriget Danmarks Inddeling i Underretskredse m. m. og om Politiets Ordning i Kongeriget Danmark med Undtagelse af København og gamle Københavns Amt, hvorhos der bebudedes Forelæggelsen af et særligt Forslag til Lov om Strafferetsplejen i København. Heller ikke disse Forslag naaede længer end til første Behandling i Folketinget og til Udvalgsbetænkningens Afgivelse (jfr. Folketingstid. 1863 Tillæg B. Sp. 377). I Oktober 1864 (Justitsminister *Heltzen*) blev derpaa de samme 3 Lovforslag paany forelagt Rigsdagen (jfr. Folketingstid. 1864 Sp. 287, 852, Tillæg A. Sp. 1053), men naaede atter kun til første Behandling i Folketinget.

Sagen hvilede derpaa, indtil *Hage* i December 1867, da *Rosenorn-Teilmann* var Justitsminister, fremsatte 3 Lovforslag i væsentlig Overensstemmelse med de sidste Gang i Oktober 1864 fremsatte (jfr. Folketingstid. 1867 Sp. 387, 1073, Tillæg A. Sp. 1129). Forslagene kom til første Behandling i Folketinget, men blev ved denne tagne tilbage af Forslagsstilleren, efter at der var fremkommet Forslag til en motiveret Dagsorden, som gik ud paa, at en saa stor og indgribende Reform, som Lovforslagene gik ud paa, vanskelig kunde gennemføres med Held, for Regeringen tog Initiativet dertil, og alle fornødne Forarbejder var til Stede, at det vilde være rettest, at der, forinden endelig Beslutning toges om Indførelse af Nævninger i den kriminelle Retspleje, forelaa Forberedelser til den civile Retsplejes Omordning, og at man forventede, at Regeringen vilde lade begge disse Anliggenders Fremme være sig særdeles magtpaaheggende.

I Henhold til allerhøjeste Reskript af 28de Februar 1868 blev der derpaa af Justitsminister *Rosenorn-Teilmann* nedsat en Kommission til Udarbejdelse af Forslag til en Omordning af saavel den civile som den kriminelle Retspleje.*) Om Ar-

*) Denne Kommission (den anden Proceskommission) bestod fra Begyndelsen af følgende Medlemmer: Højesteretsassessor *Krieger* som Formand, Højesteretsassessor *Ussing*, Borgmester i København, *Estrup-Larsen*, Formand i Sø- og Handelsretten i København *Klein*, Professor juris *Nelsson*, Kriminalretsassessor *Nyholm*, Overretsassessor *Rimestad*, By- og Herredsfoged *Hage* samt Højesteretsadvokaterne *Brock* og *Liebe*. Senere tiltraadtes Kommissionen, i Henhold til allerhøjeste Reskript af 8de Juni og 19de Oktober 1870, af Professor juris *Goos* og Departementschef i Justitsministeriet *R.*

bejdets Gang i denne Kommission afgav Kommissionens Formand i Forbindelse med Indsendelsen af de af Kommissionen udarbejdede 3 Lovudkast: om Strafferetsplejen, om den borgerlige Retspleje og om Domsmagtens Ordning m. m., en Beretning til Justitsministeriet, dateret Septbr. 1877.

Som Grundlag for Kommissionens Arbejder paa den borgerlige Retsplejes Omraade tjente et af *Nellemann* forfattet foreløbigt Udkast, hvis vigtigste Dele tilsendtes Landets Overdommere, Advokater, Amtsmænd, en Del Sagførere og andre med Anmodning om, saa vidt de dertil maatte føle sig opfordrede, at ytre sig over samme, hvorefter der til Kommissionen indkom en Del forskellige Udtalelser og Meddelelser.

Om Udpantning udarbejdedes et særligt Lovudkast med Motiver af *Ricard*.

Som Grundlag for Kommissionens Arbejder paa Strafferetsplejens Omraade tjente et af *Goos* udarbejdet Udkast til Lov om Strafferetsplejen.

Som Grundlag for Kommissionens Arbejder paa Retsorganisationens Omraade tjente først dels et af *Klein* udarbejdet Forslag til Lov om Domsmagtens Ordning, dels et af *Nyholm* udarbejdet Forslag til Lov om en Rets- og Politioorganisation, og senere et af *Goos* i Tilslutning til de nævnte Udkast udarbejdet Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning samt om den offentlige Anklagemyndighed og om Nævningers Kaldelse.

Under Arbejdets Gang udsøndredes forskellige Dele til særskilt legislativ Behandling, hvilket førte til, at der paa Grundlag af Kommissionens Arbejder fremkom følgende særlige Love: *Konkursloven* af 25de Marts 1872, *Udpantningsloven* af 29de Marts 1873 og *Skifteloven* af 30te November 1874.

Kommissionen foretog den endelige Behandling af Udkast til Lov om Strafferetsplejen i Slutningen af 1874, og Udkastet med Motiver vedtoges derpaa, dog med et dissenterende Votum af *Ussing*, i Marts 1875 i den Form, hvori det afgaves til Justitsministeriet. Udkastet til Lov om Domsmagtens, den offentlige Anklagemyndigheds, Politimyndighedens samt Sagførervæsenets Ordning med Motiver vedtoges i dets endelige Skikkelse i Februar

1876. Lovudkastet om den borgerlige Retspleje med Motiver vedtoges i September 1877; med Hensyn til dette afgav *Brock* og *Ussing* dissenterende Vota.

Efter at Justitsministeriet havde modtaget de nævnte Udkast, lod det ved en særlig Kommission udarbejde Forslag til en ny Lov om Retsafgifter, et Arbejde, der nødvendigjordes ved, at den bestaaende Sportellovgivning, navnlig Sportelreglementet af 22de Marts 1814, ikke lader sig anvende under en fra den nuværende saa forskellig Indretning af hele Retsplejen som den paatenkte. Af samme særlige Kommission udarbejdedes derhos et Forslag til Lov om Udgifterne i Strafferetsplejen. Medens efter de gældende Regler samtlige de særlige Omkostninger i kriminelle Sager udredes af Kommunerne, blev der i dette Lovforslag foreslaaet en Fordeling af disse, saaledes at de egentlige Delinkventomkostninger skulde bæres af Statskassen, medens Kommunerne vedblivende skulde udrede Udgifterne dels til det underordnede Politipersonale, dels til Indrettelsen og Vedligeholdelsen af Arresthusene med Inventarium, Opvarmning, Betjening og Rengøring samt Udgifterne til Arrestanternes Bevogtning og til Tilvejebringelsen af de fornødne Retslokaler med Undtagelse af Lokalerne til Lødsretterne. Kommunerne skulde for de i Arresthusene modtagne Arrestanter af Statskassen have en fast Betaling pr. Dag. Med Hensyn til Fordelingen af de Udgifter, der vedblivende skulde falde Kommunerne til Last, blev der i Lovforslaget truffet en Ordning, hvorved de nu i høj Grad bebyrdede Købstæder lettedes, og en ligelig Fordeling fandt Sted. — Endelig blev der i Justitsministeriet udarbejdet et Forslag til Lov om Lønninger m. m. for de i Lov om Domsmagtens Ordning omhandlede Embeds- og Bestillingsmænd.

De sidstnævnte 3 Lovforslag blev i Tilknytning til 3 Lovforslag, der i alt væsentligt svarede til de af Proceskommissionen udarbejdede Udkast, af Justitsminister *Nellemann* forelagt i Folketinget i Samlingen 1880—81 (Rigsdagstid. Tillæg A. Sp. 3365—4106). Samtlige 6 Lovforslag vare Genstand for en 1ste Behandling i Folketinget i Tiden fra 26de Januar til 5te Februar 1881. (Folket. Tid. Sp. 1981—2364). Deres Overgang til 2den Behandling og Henviisning til et Udvalg af 15 Medlemmer vedtoges. Udvalget blev valgt, men afgav ingen Betænkning. I Samlingen 1881—82 forelagde Regeringen de ovennævnte Lovforslag paa ny. De henvistes efter en ganske

card, medens to af dens oprindelige Medlemmer, Etatsraad, Borgmester *Larsen* og Byfoged *Hage*, afgik ved Døden, forinden Kommissionen havde sluttet sine Arbejder.

kort Omtale ved 1ste Behandling atter til Udvalg; videre skete ikke.

Sagen hvilede derefter — dog at der lejlighedsvis gennem det private Initiativ fremsattes Procesreformforslag — indtil Folketinget den 10de November 1891 efter en lang forudgaaende Forhandling (Folket. Tid. 1891 Sp. 910—1112) vedtog en saalydende Beslutning: „Idet Tinget udtaler sit levende Ønske om en snarlig Omordning af Retsplejen i Overensstemmelse med Grundlovens § 74, jfr. § 71, opfordrer det Justitsministeren til at foretage de fornødne Skridt til Fremme af denne Reformens Gennemførelse“.

Under Hensyn hertil blev ved allerhøjeste Reskript af 11. Maj 1892 den tredje Proceskommission nedsat*). Af denne blev følgende Lovudkast udarbejdede:

1. Udkast til Lov om Domsmagtens, den offentlige Anklagemyndigheds, Politimyndighedens samt Sagførervæsenets Ordning.
2. Udkast til Lov om den borgerlige Retspleje.
3. Udkast til Lov om Strafferetsplejen.
4. Udkast til Lov om Retsafgifter.
5. Udkast til Lov om Lønninger m. m. for de i Lov om Domsmagten Ordning omhandlede Embeds- og Bestillingsmænd og
6. Udkast til Lov om offentlige Auktioner, der ikke er Tvangsauktioner.

Disse Lovudkast med tilhørende Bemærkninger m. v. afgaves af Kommissionen til Justitsministeriet i Begyndelsen af Aaret 1899, men blev ikke forelagt for Rigsdagen før den 26de Oktober 1901, da den nuværende Justitsminister fremsatte de 4 førstnævnte i Folketinget, hvor de henvises til et Udvalg, som under 16de Maj 1902 afgav Betænkning.

I Rigsdagssamlingen 1902—03 fremsatte Justitsministeren den 7de Oktober 1902 paany de 3 førstnævnte af Forslagene, men samlede til et Lovforslag under Navn „Forslag til Lov om Rettens Pleje“ og paa

*) Denne Kommission bestod oprindelig af: Overpræsident Klein som Formand, Departementschef i Justitsministeriet *Björnd*, Højesteretsassessorerne *Rimstad* og *Nyholm*, Justitiarius i Københavns Kriminall- og Politiret *Ingersted*, Professor juris *Deontee*, daværende Kriminalretsassessor, senere Overretsassessor *Thomsen*, Højesteretsassessor *Oet. Hansen* og Direktør *N. J. Larsen*. Efter at Højesteretsassessor *Rimstad* var afgaaet ved Døden i Oktober 1894, blev det ved allerhøjeste Resolution af 30te Januar 1896 overdraget Justitiarius i Landsover- samt Hof- og Stadsretten *Ipsen* at tiltræde Kommissionen.

de allerfleste Punkter i Overensstemmelse med de betydelige Ændringer, der fremgik af den fornævnte Udvalgsbetænkning. Lovforslaget blev med en Række af Ændringer vedtaget af Folketinget ved 3die Behandling den 18de December 1902.

I Landstinget kom Forslaget til 1ste Behandling den 13de Januar 1903 og henvises til et Udvalg, som afgav Betænkning den 11te Maj 1903.

I Rigsdagssamlingen 1903—04 blev Lovforslaget paany fremsat for Landstinget den 7de Oktober 1903 i samme Skikkelse, hvori det i den foregaaende Rigsdagssamling var vedtaget i Folketinget. Lovforslaget henvises til et Udvalg, som afgav Betænkning den 27de Oktober 1903, og Lovforslaget vedtoges i Landstinget ved 3die Behandling den 11te December 1903 i en Skikkelse, der paa mange og for en stor Del meget væsentlige Punkter afveg fra den, hvori det var vedtaget i Folketinget.

I dette kom det til 1ste Behandling den 16de Januar 1904, henvises til et Udvalg, som afgav Betænkning den 25de Februar 1904, og ved 3die Behandling den 10de Marts 1904 blev det paa de væsentligste Uenighedspunkter ført tilbage til den tidligere af Folketinget vedtagne Skikkelse. Efterat det den 16de og den 17de Marts 1904 havde været til eneste Behandling henholdsvis i Landstinget og i Folketinget og var vedtaget i væsentlig afvigende Skikkelser, blev der den 17de Marts 1904 af Folketinget paa Forslag af *Alfred Christensen* begæret Fællesudvalg, som den 21de April 1904 afgav Beretning, hvori udtaltes Ønske om Lovforslagets Genoptagelse paa et senere Tidspunkt.

I Rigsdagssamlingen 1904—05 fremsatte Justitsministeren paany Lovforslaget i Folketinget den 11te Oktober 1904 i den Skikkelse, hvori det sidst var vedtaget af Folketinget. Forslaget blev ikke henvist til Udvalg, men blev ved 3die Behandling den 22de Oktober 1904 uforandret vedtaget af Folketinget.

I Landstinget kom Forslaget til 1ste Behandling den 28de Oktober 1904, henvises til et Udvalg, som afgav Betænkning den 22de Februar 1905, og ved 3die Behandling den 9de Marts 1905 blev Lovforslaget ført tilbage til den Skikkelse, hvori det senest var vedtaget af Landstinget.

Efter at det ved eneste Behandling den 11te Marts 1905 og den 17de Marts 1905, henholdsvis i Folketinget og Landstinget, var vedtaget i afvigende Skikkelser, vedtog Landstinget paa Forslag af *Madsen*

Mygdal dets Henvisning til Fællesudvalg, som den 3die April 1905 afgav Beretning, hvori oplystes, at Justitsministeren i Fællesudvalget havde angivet som sin Hensigt at søge Lovforslaget fremmet i næste Rigsdagssamling.

I Rigsdagssamlingen 1905—06 fremsatte Justitsministeren den 3die Oktober 1905 Lovforslaget i Landstinget i den Skikkelse, hvori det senest var vedtaget af Landstinget, men med udtrykkelig Bemærkning, at den valgte Skikkelse udelukkende var anvendt, for at Lovforslaget om muligt kunde naa noget hurtigere gennem Landstinget end i den foregaaende Samling. Efter 1ste Behandling den 13de Oktober 1905 blev Lovforslaget uden Henvisning til Udvalg ved 3die Behandling den 20de Oktober 1905 vedtaget uforandret.

I Folketinget, hvor det kom til Behandling den 6te November 1905 og ej heller blev henvist til Udvalg, blev det ved 3die Behandling den 13de November 1905 vedtaget i den Skikkelse, hvori det senest var vedtaget af Folketinget. Efterat Lovforslaget den 15de November 1905 og den 17de November 1905 ved eneste Behandling henholdsvis i Landstinget og Folketinget var vedtaget i afvigende Skikkelser, blev det paa Forslag af *Svestrup* henvist til et Fællesudvalg, som den 5te April 1906 afgav Beretning. Af denne fremgaar det, at der i Fællesudvalget var Enighed om, at „det vilde være uden Udsigt til Resultat at forhandle videre.“

Naar der saaledes i Fællesudvalget var Enighed om, at det vilde være uden Udsigt til Resultat at forhandle videre, stemmer dette ganske med Justitsministeriets Opfattelse af Sagens Gang igennem de fem Rigsdagssamlinger, hvori Proceskommissionens Forslag har været til Behandling paa Rigsdagen.

Det maatte da blive Justitsministeriets Opgave at tilvejebringe et nyt Forhandlingsgrundlag, der baade kunde opfylde Grundlovens Krav til Beskaffenheden af en Retsplejereform og kunde vinde Udsigt til Gennemførelse derved, at der toges et rimeligt Hensyn til de under Forhandlingerne saavel i Tingene som i Udvalgene fremkomne afvigende Anskuelse og til den stærke Understrøm af Betænkelighed ved den af Proceskommissionens Forslag flydende Udgiftsforøgelse saavel for Statskassen som for de procesførende Parter. Det maatte derhos efter Justitsministeriets Skøn ogsaa fremme Udsigterne til Gennemførelse, naar Forslaget i saa stort et Omfang som muligt søgte at tage Hensyn

til det Befolkningen gennem saa lange Tider tilvante, og til ikke at paaføre den større Ulempe end absolut nødvendigt i Henseende til Tidsspilde og personlig Ulejlighed.

Med disse Hensyn for Øje er nærværende Lovforslag udarbejdet i den Forvisning, at, om det maatte blive vedtaget, vilde derved være tilvejebragt en Retspleje, hvorunder Befolkningen vilde kunne leve med saa stor Tryghed og Tillid, som overhovedet mulig.

Grundloven paabyder som allerede foran nævnt en Reform af Retsplejen (Grundlovens § 74), hvorved Offentlighed og Mundtlighed saavidt muligt gennemføres ved hele Retsplejen, og at Nævninger skulle indføres i Misgerningssager og i Sager, der rejse sig af politiske Lovovertrædelser. Tillige indeholder Grundlovens § 71, at Retsplejen bliver at adskille fra Forvaltningen efter de Regler, der fastsættes ved Lov.

Proceskommissionens Forslag søgte at opfylde begge disse Løfteparagrafer under ét, men tog netop derved et Udgangspunkt, som af sig selv ved Indførelse af en stor Mængde nye Embeds- og Bestillingsmænd medførte stærkt forøgede Udgifter og en betydeligt forøget Ulejlighed for Befolkningen derved, at denne i mange Tilfælde fik væsentligt større Afstand fra Embedskontorerne og Tingstederne end nu, hvorhos denne Ordning ganske af sig selv maatte paa en Række af andre Punkter lede til forøgede Udgifter og forøget Ulejlighed.

Det foreliggende Lovforslag gaar alene ud paa nu at indføre den i Grundloven foreskrevne Reform af Retsplejen — idet den dog paa forskellige Punkter og navnlig i Henseende til Omraadet for Nævningers Medvirkning i Retsplejen gaar betydeligt videre, end Grundloven kræver — men foreslaar Retsplejereformen indført paa en saadan Maade, at en Adskillelse af Retspleje og Forvaltning naarsomhelst med Lethed vil kunne foretages. Herved opnaas det, at man, indtil saadan Adskillelse finder Sted, kan bibeholde den bestaaende og for Befolkningen tilvante Inddeling af Underretskredsene og de nuværende Tingsteder og Retskontorer og undgaar den betydelige Forøgelse af Antallet af Embeds- og Bestillingsmænd, idet den nuværende Forening af Underdommer- og Underøvrighedsembederne bibeholdes, indtil bemeldte Adskillelse finder Sted. Dette betyder en stor Formindskelse af Udgifterne ved Reformen og af Ulempene for Befolkningen.

Udenfor København bliver der kun en Forandring i Retsbetjentembedernes Organisation i meget tæt befolkede Retskredse (for Tiden kun Aarhus, Odense og Frederiksberg), hvor der vil blive en særlig Dommer (paa Frederiksberg to) under hvem Retsplejen henlægges, og en særlig Politimester, under hvem de administrative Forretninger henlægges. I København indfører Forslaget ligesom Proceskommissionens Forslag en Byret som Underret.

Lovforslaget foreslaar ligesom det tidligere Forslag to Landsretter, den ene for Øerne med Sæde i København, den anden for Jylland og (i Overensstemmelse med Rigsdagens Vedtagelser) med Sæde i Viborg, men organiserer derhos, hvor Talen er om Behandling i første Instans saavel af borgerlige Sager som af Straffesager, Landsretterne som rejsende Domstole med Tingsteder omkring i Landet, hvorved det opnaas, at de fleste, der skulle møde som Nævninger eller som Parter eller Vidner, Syns- og Skønsmand o. s. v., faar kortere til Mødestedet end efter de tidligere Forslag, hvilket medfører betydeligt mindre Ulejlighed, Tidsspilde og Rejseudgifter, hvorved saavel Statens som Amtskommunernes og de procesførende Parter Udgifter betydeligt vil nedbringes.

Højesterets Organisation er foreslaaet i samme Skikkelse som i det tidligere Forslag.

Det tidligere Forslags Regler om Dommere og Sagførere er i alt væsentligt bibeholdt. Derimod har man paa Grund af den nedenfor beskrevne Forandring i Behandlingen af Straffesager været i Stand til at undgaa den i de tidligere Forslag omhandlede meget kostbare Forsøgelse af Politiet, idet formentlig en eller to rejsende smaa Afdelinger Opdagelsespolitiet, hvorom særligt Lovforslag senere vil blive fremsat, vil være en tilstrækkelig Forsøgelse af Politiet.

Hvad den borgerlige Retspleje angaar, bibeholder Lovforslaget Reglerne om Forligsmægling, Værneting, Forening af Sager, Sagens Parter, Rettergangsfuldmægtige, fri Proces og Sagsomkostninger, saaledes som disse forefindes i de seneste Regeringsforslag, altsaa med de Forandringer, Proceskommissionens Forslag i saa Henseende er undergaaet. Disse Bestemmelser udgør i det væsentlige kun en tidssvarende Kodifikation af de nugældende Regler. Ligeledes er de tidligere Forslags Bestemmelser om personlig Afhøring af Parterne og Partsed bibeholdt.

Rettergangsmaaden i borgerlige Sager bliver efter Lovforslaget ligesom efter de tidligere Forslag saaledes, at Sagerne i første Instans paadømmes dels af Underretterne, dels af Landsretterne; dog har Lovforslaget, da Landsretternes Arbejde lettes betydeligt, været i Stand til at henlægge betydeligt flere Sagers Paadømmelse til Landsret end de tidligere Forslag. Men Hovedafvigelsen paa dette Punkt fra de tidligere Forslag bestaar deri, at Behandlingen af alle Sager i første Instans uden Undtagelse begynder ved Underretten og at de Sager, hvis Paadømmelse i første Instans hører under Landsret, først kommer frem for denne, naar de er saavidt forberedte, at de er modne til mundtlig Procedure og Paadømmelse.

Rettergangsmaaden i de til Underretternes Paadømmelse henlagte borgerlige Sager vil efter Forslaget i væsentlig Henseende minde om den nu i mindre Gældsager brugte Fremgangsmaade med Vejledning af Dommeren, dog at der kun ganske undtagelsesvis vil blive Tale om Indlægsveksling imellem Parterne, idet disse eller deres Sagførere i Almindelighed mundtlig skal fremstille Sagen for Dommeren.

I de borgerlige Sager, som i 1ste Instans skal paadømmes af Landsretterne, nemlig de betydeligere Sager, hvori der ikke paa Grund af Indstævntes Udeblivelse gaar Udeblivelsesdom, foregaar som foran antydet Forberedelsen af Sagens Behandling for Underretten. Under denne forberedende Behandling afhøres Vidner, Skønsmand og Parter, og en kort Indlægsveksling finder Sted. Naar Forberedelsen saaledes er bragt til Ende, henvises Sagen til mundtlig Domsforhandling for Landsretten i den første ordinære Rets-session, Landsretten afholder paa det Tingsted, hvorunder den paagældende Retskreds hører. Her finder en mundtlig Procedure Sted efter lignende Regler, som nu følges ved den mundtlige Procedure i Højesteret, og med Oplæsning af de Dokumenter, som Parterne paaberører sig, derunder Udskrifter af afholdte Tingsvidner, Syns- og Skønforretninger samt afgivne Partsforklaringer. Rettens Formand har Ledelsen af hele Proceduren, og Dommerne have Ret til at stille Spørgsmaal for at fjerne Uklarhed i Fremstillingen.

Paa Grundlag af den saaledes foregaaede mundtlige Procedure fældes Dommen.

I Proceskommissionens Forslag var det saakaldte Umiddelbarhedsprincip indført i hele Retsplejen, hvorved dette ikke er

krævet i Grundloven og ikke er nødvendigt for at opfylde Grundlovens Bud. Følgen af Umiddelbarhedsprincipets Anvendelse i Proceskommissionens Forslag var, at Afhøringen af Parter, Vidner, Syns- og Skønsmænd altid i alle borgerlige Sager skulde foregaa under Domsforhandlingen og for den Domsstol, hvor denne foregik. Heraf fulgte atter, at der i Underretssager for mange og i Landsretssager for næsten alle de nævnte mødende vilde blive længere, som oftest betydeligt længere og flere Rejser at gøre, hvilket baade vilde medføre store Udgifter for de procesførende Parter og betydelig Tidsspilde og Ulejlighed for de mødende. I det foreliggende Lovforslag er Umiddelbarhedsprincipet fraveget i alle borgerlige Sager, dog med den Undtagelse, at Landsret og Højesteret i de Tilfælde, hvor Retten finder det nødvendigt, kan kræve, at de Personer, hvis egen Forklaring den mener selv at burde høre, skulle fremstille sig for den. Forslagets Hovedregel bliver herefter, at Vidner og Syns- eller Skønsmænd ligesom nu kun skulle være pligtige at afgive Forklaring for Underretten paa deres Hjemsted, og disse Forklaringer, der protokolleres efter de nugældende Regler, oplæses da ved den mundtlige Domsforhandling paa lignende Maade som nu ved Højesteret. Dette System vil medføre væsentlig mindre Udgifter og Ulejlighed end Proceskommissionens Forslag, og saa vidt vides har endnu ingen ment, at den hidtil i Højesteret brugte mundtlige Procedure ikke var fuldt tilstrækkelig og vel egnet til at give de retskyndige Dommere fuld Oplysning om Sagens Beskaffenhed, i hvert Fald, naar den fik det ovennævnte Tillæg om Adgang til at indkalde særlig betydningsfulde Vidner til Afhøring under Domsforhandlingen.

Alle af en Underret afsagte Domme i borgerlige Sager kunne indankes for Landsretten ligesom efter Proceskommissionens Forslag, men Landsrettens Dom i saadanne Sager kan, ligesom efter Proceskommissionens Forslag, kun i særlige Tilfælde indankes for Højesteret.

Alle af en Landsret i 1ste Instans afsagte Domme kunne ligesom efter Proceskommissionens Forslag indankes for Højesteret. Nye Beviser kunne paaberaabes i Højesteret uden særlig Bevilling, men nye Vidner skulle i Reglen føres for Underretten paa det Sted, hvor Vidnerne bor. Ogsaa i Ankesager foreskriver Lovforslaget mundtlig Procedure saavel for Landsret som for Højesteret.

I Henseende til Arrest, Eksekution, Trangsauktion, Skifte og Konkurs m. v. foreskriver Lovforslaget i det væsentlige de samme, hovedsagelig med vor nugældende Ret stemmende Regler, som foreslages i Proceskommissionens Forslag. Alle disse Forretninger er efter Lovforslaget henlagt til Underdommerne. Der var under Sagens Behandling paa Rigsdagen en afgørende Uenighed imellem de to Ting paa dette Punkt, idet Folketinget ved Retsplejens Adskillelse fra Forvaltningen mente, at disse Sager burde henlægges til de nye Øvrighedspersoner. Justitsministeriet var ganske enig heri og maa fremdeles være af den Formening, at naar Retsplejen bliver adskilt fra Forvaltningen, bør disse Sager, der ifølge deres Natur og Beskaffenhed ere administrative, ikke forblive hos Underdommerne, hvor de efter den nugældende Ordning ere, men henlægges til Øvrigheden. Men da det foreliggende Lovforslag som oven anført ikke gaar ud paa allerede nu at adskille Retsplejen fra Forvaltningen, bliver dette vidtrækkende Uenighedsspørgsmaal for Øjeblikket uden Betydning.

Hvad Behandlingen af Straffesager angaar, har nærværende Lovforslag fra Proceskommissionens Forslag bibeholdt det Princip, at der i enhver Straffesag forud for dens Behandling ved den dømmende Ret, hvad enten denne er Underretten eller Landsret, gaar en Forberedelse ved Underret, men i Lighed med, hvad der foran er udviklet om borgerlige Sager, strækker Behandlingen ved Underret af de Sager, der skulle paadømmes af en Landsret som 1ste Instans, sig til et noget mere fremskredet Punkt end i Proceskommissionens Forslag foreslaaet, nemlig til det Tidspunkt, da Sagen er moden til Domsforhandling og Paadømmelse, idet der dog i den Henseende gøres en Undtagelse i Nævningesager, hvis Behandling ved Underret stopper paa det samme Punkt, hvor den efter Proceskommissionens Forslag skulde ophøre.

Den nævnte Forandring staar i Forbindelse med, at nærværende Lovforslag ophæller i Straffesager — Nævningesager dog undtagne — saaledes som Proceskommissionens Forslag bygger paa Umiddelbarhedsprincipet. Man er nemlig gaaet ud fra, at i alle de Sager, ved hvis Paadømmelse kun retskyndige Dommere skulle medvirke, vil Sagens Beskaffenhed kunne blive ligesaa klart og fyldestgørende behandlet og fremstillet for de retskyndige Dommere ved en lignende Fremgangsmaade som den, der

nu bruges under den mundtlige Procedure for Højesteret i Straffesager.

Bortset fra Nævningsager er nærværende Lovforslags Regel altsaa den, at saavel i Underretssager som i de Sager, der i første Instans skulle paadømmes af Landsret, foregaar hele Indsamlingen af Bevismaterialet ved Underretten, hvorefter Oplesning af de tilrejtebragte Beviser finder Sted under den mundtlige Forhandling for Retten. Ligesom i borgerlige Sager kan Landsretten dog forlange, at en eller flere af de Personer, der have afgivet Forklaring i Sagen, skulle møde under Domsforhandlingen og personlig afgive Forklaring der. Ved denne Fremgangsmaade vil det offentlige i næsten alle Landsretssager spares for de meget betydelige Udgifter, som efter Proceskommissionens Forslag vilde bevirkes ved Vidners og andres Rejse til det Sted, hvor Landsretten holdes, og deres Ophold der ofte i flere, stundom i mange Dage, ligesom den Ulejlighed og Tidsspilde, som derved vilde forårsages Borgerne, i en ganske tilsvarende og meget betydelig Grad formindskes.

Kun i Landsretssager, hvori der medvirker Nævninger, har man, da disse jo ikke kunne forudsættes at have de retskyndige Dommeres Ørelse og i mange Tilfælde ej heller deres Erne til ved at høre en Oplesning at tilegne sig det oplæstes virkelige Indhold og Betydning, fundet det fornødent at bibeholde Umiddelbarhedsprincippet efter Proceskommissionens Forslag.

Lovforslaget beholder uforandret Proceskommissionens Forslag om, hvilke Sager der i 1ste Instans skulle paadømmes ved Underret, og hvilke Sager der i 1ste Instans skulle paadømmes ved Landsret.

I alle Straffesagerne bliver det som anført Underretten, som ligesom efter Proceskommissionens Forslag besørger den forberedende Behandling. Hvad denne angaar, formener Justitsministeriet, at man ved en Reform af Strafferetsplejen maa fuldstændig bort fra det nuværende Inkvisionsystem med dets hemmelige Forhør, dets Udelukkelse af Forsvarere, dets Pligt for den Sigtede til at udtale sig, en Pligt der endog saa kan fremtvinges ved Tvangsmidler saa stærke som Hensættelse paa Vand og Brød, indtil den Sigtede svarer, o. s. v. Men man har ikke ment, at den Vej, Proceskommissionen er gaaet med Indførelse af det rene Anklageprincip, er den eneste, ad hvilken man kan naa til en for den Sigtede fuldt ud betryggende og retfærdig Ordning.

Anklageprincippet, saaledes som det

er udført i Proceskommissionens Forslag, lægger saa godt som hele Sagens Ledelse i Politiets Haand. Herimod kan der blandt andre Invendinger navnlig gøres den, at den vidtrækkende Virksomhed, som derved overlades Politiet, med Nødvendighed, hvis dette skal kunne magte Opgaven, maa medføre en meget betydelig Forsøgelse af Politistyrken hele Landet over og derved særdeles betydeligt større Udgifter for det Offentlige end efter det nuværende System.

Det foreliggende Lovforslag foreslaar en Undersøgelsesform, hvorunder Undersøgelssdommeren modtager saavel den Sigtedes som Vidnerne og andres Forklaringer, men ikke kan kræve, at den Sigtede skal svare, paa hvilken Frihed for den Sigtede til at undlade at udtale sig der maa lægges den allerstørste Vægt. Forslaget foreslaar tillige ligesom de tidligere Forslag, at Retsmøderne som Regel skal være offentlige, at der sørges for, at den Sigtede, saasnart han bliver arresteret, kan faa en Forsvarer, og at Varetægtsarrestens Anvendelse lørbindes. Dernæst foreslaas Indførelse af borgerlig Kontrol med Varetægtsarrestanter og gives en udvidet Adgang til Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest og til Erstatning for uforskyldt Udtaaelse af Straf ifølge en Dom, der senere viser sig at have været urigtig, og foreslaas en ganske ny Regel om Erstatning, eventuelt Bæresklæring, i Tilfælde af Anholdelse, der viser sig uberettiget. Lovforslaget indeholder endvidere den betydningsfulde Regel, at hvor Spørgsmaal opstaar om Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest eller for uforskyldt Udtaaelse af Straf, kan den, der søger Erstatningen, altid forlange afgjort af Nævninger, om der tilkommer ham Erstatning, og hvor stor denne skal være.

Og endelig indfører Lovforslaget til den Sigtedes fuldkomne Betyggelse mod Overgreb fra Undersøgelssdommerens Side den nye Regel, at den Sigtede, som har aflagt Tiltaaelse, paa et hvilketomhelst Trin af Sagens Behandling, saalænge der ikke er faldet Dom i Sagen, kan tage en afgiven Tiltaaelse tilbage, uden at der, saaledes som Tilfældet er efter den nugældende Ordning og ogsaa vilde have været efter Proceskommissionens Forslag, behøver at foreligge Omstændigheder, der bestyrker Rigtigheden af Tiltaaelsens Tilbagetagelse.

Den samlede Virkning af alle disse Bestemmelser — hvortil for betydelige

Straffespørgsmaals Vedkommende kan føjes, at i alle Sager, der behandles af de ved nærværende Lovforslag organiserede Domstole, vil Dommen blive afsagt af andre Dommere end den, der har ledet Undersøgelsen — er efter Justitsministeriets Forøining, at der i Lovforslaget er skabt et Undersøgelsessystem, der endogsaa afviger mere fra det nuværende Undersøgelsessystem end Proceskommissionens paa Anklageprincipet byggede Forslag i saa Henseende, og som formentlig indeholder større Sikkerhed for den Sigtede imod vilkaarlig eller urigtig Behandling, end Anklageprincipets Genneførelse i og for sig vilde medføre.

Naar Undersøgelsesdommeren efter de anførte Regler har tilendebragt Forundersøgelsen, bliver det af Tiltalemyndigheden — i København Politidirektøren, udenfor København Amtmanden — afgjort, om Tiltale skal finde Sted eller ikke. Finder Tiltale Sted, beskikkes der i de Sager, der skal paadømmes ved Underretten, Anklager og Forsvarer, hvilken sidste kan være den samme som har været Tiltaltes Forsvarer under Forundersøgelsen, hvorpaa mundtlig Domsforhandling og Domsafsigelse sker ved Underretten.

I de Sager, der i 1ste Instans uden Nævninger paadømmes ved Landsretten, sendes hele det ved af Forundersøgelsen tilvejebragte Materiale til Landsretten, hvor Anklager og Forsvarer efter de foran fremskillede Regler, der i det væsentlige stemme med den nuværende Højesteretsprocedure, procedere Sagen mundtlig, hvorpaa Landsretten afsiger sin Dom.

I de Sager, der paadømmes i 1ste Instans af Landsretten under Medvirking af Nævninger, foregaar, som foran nævnt, Domsforhandlingen, derunder indbefattet Afhøring af Vidner, Syns- og Skønsmand og Afgivelse af Udtalelser af Tiltalte, ganske paa samme Maade som af Proceskommissionen foreslaet.

Hvad Udtagelse af Nævninger angaar, søger nærværende Forslag, uden at gaa bort fra de af Proceskommissionen foreslaede Grundprinciper for Nævningers Udtagelse, en Ordning, som formentlig vil være egnet til at løse Uenigheden paa dette Punkt imellem Rigsdagens to Ting, idet det som Middelt til at undgaa partiske Nævninger indfører paa Nævningeudtagelsens forberedende Stadier en Række af nye Udskydninger.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om hvilke Sager, der skulle behandles med Nævninger, foreslaar nærværende Lovforslag ligesom

Forelagte Lovforslag n. n.

de seneste Regeringsforslag, at Nævninger skulle medvirke i Misgerningssager og i Sager, der rejse sig af politiske Lovovertrædelser.

I hvorvel Grundlovens Krav til Nævningers Medvirking dermed vilde være opfyldt, gaar Lovforslaget dog betydeligt videre. For det første giver det, som anført, Adgang til Nævningers Medvirking ved Spørgsmaal om Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest eller for uforskyldt Udtaaelse af Straf. Dernæst bestemmer det, at Nævninger skal medvirke, hvor der bliver Spørgsmaal om Ikendelse af Legemsstraf. Og endelig giver Lovforslaget Adgang til Medvirking af Nævninger, hvor der bliver Spørgsmaal om Idømmelse af Strafarbejde med visse Undtagelser. Paa dette Punkt stiller Lovforslaget sig i Principet paa samme Maade som Proceskommissionens Forslag, men søger ikke det afgørende i den i den paagældende Straffebestemmelse givne Strafferamme, men i om der i det enkelte foreliggende Tilfælde vil blive ikendt Strafarbejde eller ikke.

Med Hensyn til Appel af Straffesager gælder ligesom i borgerlige Sager den Regel, at Domme, der ere afsagte i 1ste Instans af Underret, kunne indankes for Landsret, hvor de procederes mundtlig, og at Domme, afsagte i 1ste Instans ved Landsret, kunne indankes for Højesteret, hvor de behandles efter de om mundtlig Procedure gældende Regler. Men i Mod sætning til Proceskommissionens Forslag, der i alle Sager, der være paakendte af Landsret, hvad enten det var Sager i 1ste Instans eller Appelsager, kun hjemlede en begrænset Appel til Højesteret, der kom til at fungere som en Art Kassationsret med Hensyn til begaaede formelle og processuelle Fejl, hjemler det foreliggende Lovforslag i alle Appelsager Adgang til Behandling og Undersøgelse af Sagen i dens fulde Udstrækning, alene med Undtagelse af Nævningssager, hvori det er anset fornuddent ligesom i Proceskommissionens Forslag at fastholde Nævningernes Afgørelser som endelige, forsaavidt ingen formelle eller processuelle Fejl foreligger.

I offentlige Politisager bibeholder Lovforslaget i det væsentlige den nu i København brugelige Fremgangsmaade, hvorved Offentlighed og Mundtlighed allerede er indført. Saavel i borgerlige Sager som i Straffesager bibeholder Lovforslaget den i Proceskommissionens Forslag under Benævnelsen Kære foreslaede hurtige og forholdsvis formløse Adgang til at fore-

lægge en Række Afgørelser af Underret for Landsret og af Landsret for Højesteret.

Den Regeringen nu tilkommende Myndighed til under særlige Omstændigheder at nedsætte ekstraordinære Retter foreslaar Lovforslaget bibeholdt. Det vil nemlig meget vel kunne tænkes, at en Sag enten omfatter saa mange Personer eller kræver Undersøgelser i en saa stor Del af Landet eller af andre Grunde er af saa stort Omfang, at det baade af Hensyn til Sagens egen Behandling og af Hensyn til det Ophold, denne vilde medføre for andre samtidig behandlede Sager, maa anses i høj Grad ønskeligt, at dens Behandling finder Sted uden for de sædvanlige Retssagers Rækkefølge,

ligesom ogsaa saadant kan tænkes formaaltjenligt af andre Grunde, f. Eks. at den ordinære Dommer uden at være inhabil dog kan antages at have en saadan Stilling til Sagen, at dens Behandling under hans Ledelse maatte anses for lidet heldig. Til Betryggelse for Sigtede er det imidlertid i Lovforslaget foreskrevet, at alle de ved de almindelige Retter gældende Regler om Undersøgelismaade, Forsvarer, Varetægtsarrest, Fængselskontrol, Erstatning og Medtagelse af Nævninger skulle finde Anvendelse ved saadanne ekstraordinære Retter, hvis Domme og andre Afgørelser altid skulle staa under Anke og Kære til Højesteret.